

DAN SIGURNIJEG INTERNETA (08. veljače 2022.)

Naziv: „Sigurna mreža“

Tema: Zaštita privatnosti na internetu

Dobna skupina: Učenici od 5. do 8. razreda osnovne škole

Ciljevi:

- 1) Prepoznati koji su pozitivni, a koji negativni primjeri korištenja interneta
- 2) Prepoznati koji podaci su osobni podaci
- 3) Prepoznati ponašanja na internetu koja narušavaju vlastitu sigurnost
- 4) Osvijestiti posljedice ponašanja koje ugrožava sigurnost na internetu
- 5) Osmisliti savjete za sigurno korištenje interneta
- 6) Kreirati školski pano kako bi savjeti bili dostupni svim učenicima u školi

Potrebni materijali: prezentacija, isprintani radni listić „Pozitivni i negativni primjeri korištenja interneta“, isprintane priče (glavna aktivnost), predložak na koji učenici pišu savjete za sigurnije korištenje interneta (završna aktivnost), krep papir, hameri i vuna (školski pano).

Scenarij radionice za pete razrede:

Uvodna aktivnost (5 min)

„S obzirom da nam se bliži Dan sigurnijeg interneta, koji se ove godine obilježava u utorak, 08. veljače, danas ćemo razgovarati o korištenju Interneta i o podacima koje dijelimo s drugima prilikom korištenja interneta. Ovdje vidite nabrojane različite podatke koji govore važne informacije o nama kao osobama, a vaš je zadatak da prepoznate koji od tih podataka su naši osobni podaci. Redom ću pročitati navedene pojmove, a vas molim da podignete ruku ako smatrate da taj pojam predstavlja osobni podatak o nekoj osobi.“

Učenicima redom sa slajda čitam ponuđene pojmove. Nakon što se učenici dizanjem ruku izjasne za svaki navedeni pojam, učenicima otkrivam ispravan odgovor te kratko komentiramo, posebno ako je puno učenika dalo pogrešan odgovor.

Glavna aktivnost (20 min)

„Za našu sljedeću aktivnost, trebat ću tri pomagača. Svaki od pomagača izvući će jedan papir s pričom i naglas ostatku razreda pročitati priču koju je izvukao. Zadatak ostalih učenika je da pažljivo slušaju priču, a potom ćemo zajedno raspraviti što su likovi iz priča napravili, a da su time prekršili pravila sigurnog korištenja interneta i kako to možemo popraviti. Drugim riječima, osmislit ćemo kako priča treba biti ispričana, a da prikazuje učenike koji koriste Internet na siguran način.“

Odabirem tri učenika koja su se javila da budu pomoćnici te im dajem da izaberu jedan od papira s pričom. Nakon svake pročitane priče s učenicima potičem raspravu o tome koja su pravila sigurnog korištenja interneta prekršena te kako se to moglo izbjeći (odnosno koji dio priče bi promijenili i kako, a da priča onda bude ispričana na način da likovi koriste Internet na siguran način).

- 1) Magdalena i Josipa dugogodišnje su prijateljice. Obje često istaknu kako se njihovo prijateljstvo započelo još u vrtiću. Upravo iz tog razloga, Magdalena u potpunosti vjeruje Josipi. Jedan dan, kada su Magdalena i Josipa zajedno išle kući nakon škole, Magdalena je Josipi povjerila svoju lozinku za pristupanje njenom Instagram računu. Ubrzo nakon, Magdalena je sasvim zaboravila da je taj podatak podijelila sa svojom prijateljicom smatrajući kako je ta tajna sigurna s Josipom. Prelaskom u šesti razred, Magdalena i Josipa žestoko su se posvađale. Nitko u razredu nije znao o čemu je točno bila riječ, što je to toliko zavadilo nekada nerazdvojne prijateljice. Nedugo zatim, Magdalena je primijetila neuobičajenu aktivnost na svom Instagram računu. Poruke koje nikada ranije nije vidjela, sada su bile označene kao da ih je već pročitala. Osim toga, neke poruke nisu bile samo pročitane, već i odgovorene. Magdalena je bila sigurna da ona nije odgovorila na njih, niti da bi ikada koristila takav rječnik prilikom odgovaranja prijateljima iz razreda.
- 2) Petra i Lucija upoznale su se u plesnom klubu. Nekoliko su godina zajedno trenirale jazz dance i za to vrijeme poprilično su se zbližile iako su išle u različite škole i stanovale udaljeno jedna od druge. Često su se znale satima dopisivati ili razgovarati na mobitel o novoj koreografiji koju su tada učile. Ponekad kada se jedna od njih nije mogla sjetiti određenog dijela nove koreografije, druga bi joj poslala videozapis na kojemu bi joj pokazala određeni dio. Obje su koristile TikTok, ali nisu ništa objavljivale. Voljele su zajedno nakon treninga ostati još malo u dvorani i zajedno gledati videozapise drugih ljudi. Tomu se pridružila još jedna djevojčica koja je tek počela trenirati i bilo joj je teško u kratkom vremenu naučiti koreografiju. Petra je predložila da joj pošalju videozapise u kojima jedna drugoj pokazuju koreografiju. Nova djevojčica bila je oduševljena tom idejom. Kada su stigle kući s treninga, na TikToku im je stigao novi zahtjev za praćenje. Bila je to nova djevojčica s treninga. Na njenom TikToku već su osvanuli svi njihovi videozapisi koje su joj poslale.
- 3) Andrej često nakon škole igra različite igrice na internetu. Posebno su mu drage one u kojima može komunicirati s drugim igračima jer to smatra kao dobrim načinom da upozna nove prijatelje. Često one s kojima se posebno sprijatelji tijekom igre, doda i na druge društvene mreže – najčešće Facebook. Andrej jako drži do toga da je njegova Facebook stranica ažurirana kako bi njegovi novi prijatelji znali više o njemu. O sebi je napisao sve – koliko ima godina, gdje živi, koju školu pohađa, što radi u slobodno vrijeme, gdje rado odlazi vikendom te gdje najčešće ljetuje. Za kraj, ostavio je broj svoga mobitela i svoju e-mail adresu da ga prijatelji lakše mogu kontaktirati. Odnedavno, često igra igricu s Juricom. Jurica ga je ubrzo pitao može li ga dodati na Facebook, na što je Andrej pristao. Nakon što je jedne večeri Jurica izgubio u igrici, Andreju na mobitel stiže strašna poruka. Poruka je od Jurice koji mu prijeti da će doći u njegovu školu ili pred njegovu kuću jer zna njegovu adresu kako bi mu se osvetio za to što je izgubio u igrici.

Završna aktivnost (15 minuta)

„Danas smo zajedno ponovili koji su to naši osobni podaci te smo kroz pročitane priče prepoznali zašto je važno da na društvenim mrežama ne prihvaćamo nepoznate osobe te ne otkrivamo svoje osobne podatke poput broja mobitela, mjesta stanovanja i škole koju pohađamo. Također, iz priče o Magdaleni i Josipi vidimo koliko je važno da naše lozinke budu tajna koju dijelimo isključivo i jedino s našim roditeljima. Konačno, na primjeru Petre i Lucije, prepoznali smo kako u trenutku kada nepoznatoj osobi pošaljemo naše privatne fotografije ili videozapise zapravo ta osoba dalje s njima može činiti što god želi. Sada kada smo na primjeru drugih vidjeli koje su posljedice nepažljivog ponašanja na internetu, podijelit ću vam ove kartice na koje ćete osmisliti i zapisati savjet koji bi dali drugim učenicima naše škole kako da oni koriste Internet na sigurniji način.“

Učenicima dijelim predloške na koje će zapisati svoje savjete te kada završe čitamo i komentiramo savjete. Konačno, s učenicima odlazim do školskog panoa, na kojemu je unaprijed pripremljena „sigurna mreža“ na koju učenici zatim pričvršćuju vlastite savjete koji će njima i ostalim učenicima škole ostati dostupni na školskom panou. U nastavku su prikazani predlošci na koje učenici pišu svoje savjete te pano prije provedbe radionica (prije nego su postavljeni savjeti).

Scenarij radionice za osme razrede:

Uvodna aktivnost (5 min)

„S obzirom da nam se bliži Dan sigurnijeg interneta, koji se ove godine obilježava u utorak, 08. veljače, danas ćemo razgovarati o korištenju Interneta i o podacima koje dijelimo s drugima prilikom korištenja interneta. Sigurna sam da svakodnevno koristite internet pa će vaš prvi zadatak biti na radni list napisati par pozitivnih primjera korištenja interneta i par negativnih primjera. Kada završite, o tome ćemo zajedno porazgovarati.“

Kada učenici završe s pisanjem, zamolim par učenika da pročitaju svoje primjere i diskutiramo o tome. Parafraziram negativne primjere korištenja interneta s naglaskom na one primjere koji se odnose na ugroženu sigurnost na internetu te potičem učenike da prepoznaju što su osobni podaci te da imenuju koji su to naši osobni podaci. Zatim im otkrivam idući slajd na kojemu su nabrojani osobni podaci te komentiramo ukoliko su nešto od navedenog zaboravili navesti ili ako su naveli nešto što nije navedeno.

Glavna aktivnost (20 min)

„Za našu sljedeću aktivnost, trebat ću tri pomagača. Svaki od pomagača izvući će jedan papir s pričom i naglas ostatku razreda pročitati priču koju je izvukao. Zadatak ostalih učenika je da pažljivo slušaju priču, a potom ćemo zajedno raspraviti što su likovi iz priča napravili, a da su time prekršili pravila sigurnog korištenja interneta i kako to možemo popraviti. Drugim riječima, osmislit ćemo kako priča treba biti ispričana, a da prikazuje učenike koji koriste Internet na siguran način.“

Odabirem tri učenika koja su se javila da budu pomoćnici te im dajem da izaberu jedan od papira s pričom. Nakon svake pročitane priče s učenicima potičem raspravu o tome koja su pravila sigurnog korištenja interneta prekršena te kako se to moglo izbjeći (odnosno koji dio priče bi promijenili i kako, a da priča onda bude ispričana na način da likovi koriste Internet na siguran način).

1) Filip i Ante učenici su osmog razreda. Filip je učenik 8.a razreda, a Ante 8.c razreda. Iako ne idu zajedno u razred, dobri su prijatelji još od vrtićkih dana. Često provode vrijeme zajedno izvan škole i pomažu si pri rješavanju školskih zadataka. Nedavno je Ante zaboravio korisničku lozinku službene email adrese (skole.hr), a pošto Filipu jako dobro ide informatika zamolio ga je za pomoć pri promjeni. Kada su došli do trenutka da je potrebno upisati novu lozinku, Ante ju nije upisao sam već je rekao Filipu da mu upiše. Smatrao je da mu može povjeriti taj podatak. Nedugo potom, krenula je nastava online. Ante se redovito prijavljivao na sati kao što je i po rasporedu, no dogodilo se nešto čudno. Učitelji su tijekom cijelog tjedna opominjali Antu da se ne prijavljuje na online nastavu drugih razreda, iako njemu nije bilo jasno o čemu točno govore. Pri kraju tjedna, Ante se prisjetio da Filip zna njegovu korisničku lozinku te da ga pokušava uvaliti u nevolje u školi.

2) Andrea je učenica 8.b razreda jedne osječke škole. Nedavno ju je na Instagramu dodao nepoznati mladić, ali ga je prihvatila jer joj se na prvu svidio. Nedugo zatim, taj mladić po imenu Petar, javio joj se porukama. Kroz dopisivanje Andrea je saznala da Petar pohađa prvi razred jedne srednje škole te da stanuje na drugom kraju grada. Njihovo je dopisivanje svakim danom bilo sve češće i zanimljivije, a izmijenili su i brojne fotografije. Jedne večeri, na naslovnici svog Instagram računa, zamijetila je svoju fotografiju, jedan od "selfija" koji je poslala Petru u njihovim razgovorima. Fotografija je bila objavljena uz ružan opis i ismijavanje. Andrea nije mogla shvatiti zašto bi joj Petar to učinio, a tako su se lijepo slagali preko poruka. Nakon toga, Petar joj je prestao odgovarati na poruke, no sliku nije uklonio. Andrea nikad nije saznala tko se krio iza tog korisničkog računa.

3) Andrej često nakon škole igra različite igrice na internetu. Posebno su mu drage one u kojima može komunicirati s drugim igračima jer to smatra kao dobrim načinom da upozna nove prijatelje. Često one s kojima se posebno sprijatelji tijekom igre, doda i na druge društvene mreže – najčešće Facebook. Andrej jako drži do toga da je njegova Facebook stranica ažurirana kako bi njegovi novi prijatelji znali više o njemu. O sebi je napisao sve – koliko ima godina, gdje živi, koju školu pohađa, što radi u slobodno vrijeme, gdje rado odlazi vikendom te gdje najčešće ljetuje. Za kraj, ostavio je broj svoga mobitela i svoju e-mail adresu da ga prijatelji lakše mogu kontaktirati. Odnedavno, često igra igricu s Juricom. Jurica ga je ubrzo pitao može li ga dodati na Facebook, na što je Andrej pristao. Nakon što je jedne večeri Jurica izgubio u igrici, Andreju na mobitel stiže strašna poruka. Poruka je od Jurice koji mu prijete da će doći u njegovu školu ili pred njegovu kuću jer zna njegovu adresu kako bi mu se osvetio za to što je izgubio u igrici.

Završna aktivnost (15 minuta)

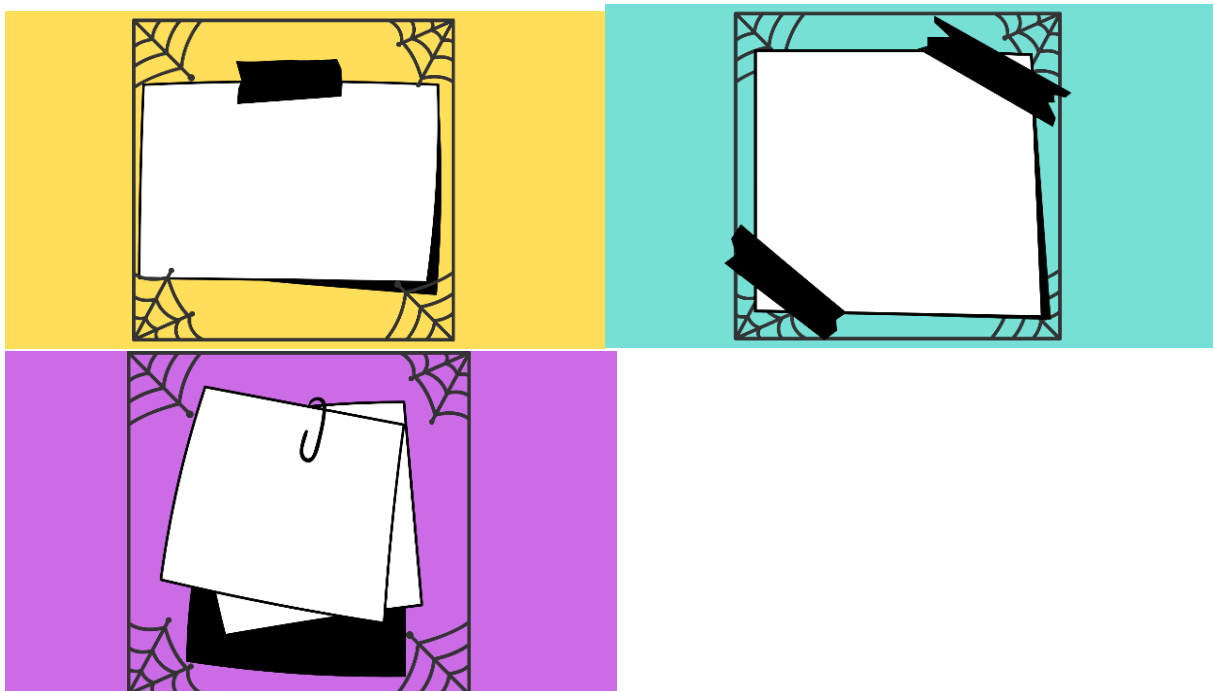
„Danas smo zajedno prepoznali koji su pozitivni, a koji negativni primjeri korištenja interneta, a potom smo i imenovali koji su to naši osobni podaci. Kroz priče koje smo

pročitali prepoznali smo zašto je važno da na društvenim mrežama ne prihvaćamo nepoznate osobe te ne dijelimo svoje osobne podatke poput broja mobitela, mjesta stanovanja i škole koju pohađamo. Priča o Filipu i Anti poučila nas je koliko važno da naše lozinke budu tajna koju dijelimo isključivo i jedino s našim roditeljima, a ne s prijateljima. Konačno, na primjeru Andree i Petra, prepoznali smo opasnosti prihvaćanja nepoznatih osoba na društvenim mrežama kao i opasnost kojoj se izlažemo kada nepoznatoj osobi pošaljemo naše privatne fotografije ili videozapise. Sada kada smo na primjeru drugih vidjeli koje su posljedice nepažljivog ponašanja na internetu, podijelit ću vam ove kartice na koje ćete osmisliti i zapisati savjet koji bi dali drugim učenicima naše škole kako da oni koriste Internet na sigurniji način.“

Učenicima dijelim predloške (Prilog 1) na koje će zapisati svoje savjete te kada završe čitamo i komentiramo savjete. Konačno, s učenicima odlazim do školskog panoa, na kojemu je unaprijed pripremljena „sigurna mreža“ na koju učenici zatim pričvršćuju vlastite savjete koji će njima i ostalim učenicima škole ostati dostupni na školskom panou. U nastavku su prikazani predlošci na koje učenici.

PRILOZI

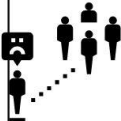
Prilog 1. Predložak za učeničke savjete koje stavljamo na školski pano (žuti -5.a, ljubičasti – 5.b i tirkizni – 8.b)

Prilog 2. Radni listić „Pozitivni i negativni primjeri korištenja interneta“

KORIŠTENJE INTERNETA

POZITIVNI PRIMJERI KORIŠTENJA INTERNETA	NEGATIVNI PRIMJERI KORIŠTENJA INTERNETA	
		
		
		
		

*Napomene:

- 1) Na dan provođenja radionice, školski sati trajali su 40 minuta pa je sukladno tome prilagođena i radionica.
- 2) Radionica je provedena u 5.a, 5.b i 8.b razredu.
- 3) Zbog pridržavanja epidemioloških mjera, onemogućen je rad učenika u skupinama te su u skladu s tim prilagođene i aktivnosti.
- 4) U prilogu prilažem prezentacije u PDF formatu (jer su napravljene u Canvi) te sliku školskog panoa koji je nastao kao zaključak provedenih radionica.